

Arbetsmarknadsutskottets betänkande

1978/79:40

med anledning av propositionen 1978/79:216 om lokalisering av institutet för metodutveckling, forskning och personalutbildning inom den yrkesinriktade rehabiliteringen, jämte motioner

Propositionen

I propositionen 1978/79:216 (arbetsmarknadsdepartementet) föreslår regeringen efter föredragning av statsrådet Wirtén att riksdagen skall

dels godkänna det förslag om lokalisering till Stockholmsregionen av institutet för metodutveckling, forskning och personalutbildning inom den yrkesinriktade rehabiliteringen, som förordats i propositionen,

dels bemyndiga regeringen att besluta om den närmare lokaliseringen av institutet.

Motioner

1978/79:2666 av Sten Svensson (m) och Karl Leuchovius (m)

I motionen yrkas att riksdagen med anledning av propositionen 1978/79:216 beslutar att det föreslagna metodinstitutet skall lokaliseras till Skövde.

1978/79:2685 av Bengt Kindbom m. fl. (c)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att metodutvecklingsinstitutet lokaliseras till Skövde.

1978/79:2686 av Sven-Gösta Signell m. fl. (s)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna att Skövde kommun bör bli lokaliseringsort för det kommande institutet för metodutveckling, forskning och personalutbildning inom den yrkesinriktade rehabiliteringen.

1978/79:2706 av Kurt Hugosson m. fl. (s)

I motionen yrkas

1. att riksdagen vid behandlingen av propositionen 1978/79:216 beslutar att institutet för metodutveckling, forskning och personalutbildning inom den yrkesinriktade rehabiliteringen lokaliseras till Göteborg,

2. att riksdagen – därest yrkande 1 avslås – i stället beslutar avslå propositionen 1978/79:216 och hos regeringen begär att en ny utredning i lokaliseringsfrågan verkställs och att frågan därefter på nytt underställs riksdagen.

1978/79:2707 av Iris Mårtensson m. fl. (s)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär utredning av möjligheterna att lokalisera institutet för metodutveckling, forskning och personalutbildning till Gävleborgs län.

1978/79:2708 av Jan-Ivan Nilsson m. fl. (c)

I motionen yrkas att riksdagen, med avslag på propositionen 1978/79:216, beslutar att institutet för metodutveckling, forskning och personalutbildning inom den yrkesinriktade rehabiliteringen lokaliseras till Göteborgsregionen.

Utskottet

Som ett led i strävandena att öka de handikappades möjligheter att hävda sig på arbetsmarknaden beslöt riksdagen den 15 mars i år (AU 1978/79:20, rskr 1978/79:186) om en samordnad organisation för den yrkesinriktade rehabiliteringen. Det innebär att från den 1 januari 1980 skall inrättas regionala arbetsmarknadsinstitut. Vid dessa institut skall förutom arbetsprövning och arbetsträning m. m. bedrivas metodutveckling och forskning. I den landsomfattande organisationen med arbetsmarknadsinstitut beräknas totalt ingå ca 2 000 befattningshavare.

Riksdagsbeslutet innebär vidare att vid sidan av de regionala arbetsmarknadsinstituten skall inrättas ett centralt institut för metodutveckling, forskning och personalutbildning. Basen för detta institut skall vara delar av statens arbetsklirik, belägen i Stockholm, och det till Stockholms universitet knutna psykotekniska institutet. Det nya institutet, som beräknas få knappt 40 tjänster, skall enligt förslaget organisatoriskt knytas till AMS men få en egen delegationsstyrelse. Institutets verksamhet var tänkt att börja den 1 januari 1980.

I den proposition, 1978/79:73, som låg till grund för riksdagsbeslutet redovisades inte direkt var det centrala institutet var tänkt att ligga, men det var underförstått att det skulle bli i Stockholmsregionen, med hänsyn till att verksamheten skulle bygga på i Stockholm befintliga resurser. Vid riksdagsbehandlingen av propositionen väcktes två motioner med yrkande att institutet skulle förläggas till Göteborgsområdet. Arbetsmarknadsutskottet noterade vid sin prövning förslagen om Stockholm och Göteborg men ville inte utesluta att också andra orter var tänkbara. På grund härav och med hänvisning till statsmakternas tidigare uttalanden om att man bör undersöka möjligheterna att förlägga nytillkomna statliga verksamheter utanför Stockholmsområdet föreslog utskottet att lokaliseringsfrågan skulle närmare prövas. En utredning skulle klargöra möjligheterna att förlägga institutet utanför Stockholm. Om det visade sig möjligt med en sådan förläggning skulle det undersökas vilken eller vilka orter som var tänkbara med hänsyn till institutets uppgifter och kontaktbehov. Om utredningsarbetet ledde fram

till att det är nödvändigt att placera institutet i Stockholmsområdet, ville utskottet att skälen härför skulle anges.

Riksdagen begärde också att utredningsarbetet skulle bedrivas skyndsamt samt att resultatet skulle föreläggas riksdagen för ställningstagande i lokaliseringsfrågan.

Regeringen uppdrog åt den nya utredningen (1978:04) om yrkesinriktad rehabilitering m.m. (NYR) att i samråd med AMS fullgöra det utredningsuppdrag som riksdagen begärt. I skrivelse den 18 april 1979 redovisade utredningen resultatet av sitt arbete med lokaliseringsfrågan.

Utredningen föreslog att institutet skulle förläggas till Stockholmsregionen och redovisade sammanfattningsvis sina överväganden på följande sätt.

Samarbetet med övriga instanser inom AMS med säte i stockholmsregionen, måste bygga på täta och fortlöpande kontakter, som kräver personliga sammanträffanden. Detta samarbete uppskattas ta ca 20 % av institutets resurser i anspråk, övrig samverkan med myndigheter och andra organ i stockholmsområdet ytterligare ca 10 %. Således torde ca en tredjedel av institutets totalresurser komma att avse aktiviteter som kräver fysisk närvaro i Stockholm. Ingen annan ort eller region i landet uppvisar tillnärmelsevis samma bredd vad gäller samverkans omfattning.

Samverkan med arbetsmarknadsinstitutet är den andra dominerande aktiviteten för institutets personal. Den beräknas ta ca 25 % av tidsresurserna i anspråk, samverkan med andra organ på andra orter än Stockholm ytterligare ca 10 %. Totalt torde således åtgå ca 35 % av institutets resurser till samverkan med olika organ som är geografiskt spridda över hela landet.

Samverkan med AMI kommer att kräva en relativt omfattande reseverksamhet för institutets personal. En lokalisering som minimerar behovet av ytterligare reseaktiviteter är därför påkallad ur effektivitetssynpunkt. Vid annan lokaliseringsort än Stockholm torde institutets personal beroende på ort komma att behöva ändå tillbringa upp till 70 % av sin arbetstid på andra orter än institutets förlägningsort.

Annan lokaliseringsort än Stockholm skulle – under förutsättning att ambitionsnivån för verksamheten bibehålls – komma att högst väsentligt öka personalkostnaderna och kostnaderna för resor.

Institutet bygger på en sammanslagning av delar av den verksamhet som f.n. bedrivs vid statens arbetsklínik och Psykotekniska institutet vid Stockholms universitet, båda med säte i Stockholm. Att tillvarata de samlade erfarenheterna hos personalen vid dessa två institutioner skulle få särskilt stor betydelse i initialskedet av omorganisationen.

Mot bakgrund av ovanstående överväganden finner utredningen att en lokalisering av det centrala institutet för metodutveckling och forskning till Stockholm är nödvändig.

I propositionen föreslår regeringen att institutet skall placeras i Stockholmsregionen. Regeringen grundar sitt avgörande på i huvudsak de skäl som utredningen lagt fram.

I de sex motioner, som väckts med anledning av propositionen, förs fram förslag om andra orter än Stockholm.

I motionerna 2666, 2685 och 2686 undertecknade av ledamöter från

Skaraborgs län representerande resp. moderaterna, centern och socialdemokraterna yrkas att metodutvecklingsinstitutet skall förläggas till Skövde.

I motionerna 2706 av Kurt Hugosson m. fl. (s) och 2708 av Jan-Ivan Nilsson m. fl. (c) föreslås att Göteborg skall bli lokaliseringsort. Som ytterligare förslag förs Gävleborgs län fram i den socialdemokratiska motionen 2707 med Iris Mårtensson som första namn.

Motionen 2706 innehåller dessutom ett andrahandsyrkande. För den händelse förslaget om Göteborg inte skulle bifallas yrkar motionärerna att riksdagen skall avslå propositionen och begära ny utredning i lokaliseringsfrågan, som därefter på nytt skall föreläggas riksdagen.

Vid behandlingen av ärendet i utskottet har beslutsunderlaget breddats genom att synpunkter lämnats inför utskottet av företrädare för AMS, utredningen (NYR), SACO/SR, TCO, De handikappades riksförbund (DIIR) och Handikappförbundens centralkommitté (HCK). Dessa instanser har uttalat sig för propositionens förslag.

Ytterligare material har tillförts ärendet genom uppvaktningar från Göteborgsdelegationen och Skövde kommun. Vid dessa tillfällen har man uttalat sig för resp. ort.

Propositionens förslag går ut på att det inte är möjligt att förlägga metodutvecklingsinstitutet utanför Stockholmsområdet. Till följd därav har inte någon alternativ lokaliseringsort prövats.

Det material som presenterats har inte övertygat utskottet om att det är förenat med sådana nackdelar att placera institutet utanför Stockholmsområdet att inte en sådan lösning bör övervägas. Utskottet anser sig därför inte kunna tillstyrka propositionen utan förordar att regeringen låter utföra en kompletterande utredning och därefter återkommer till riksdagen med förslag. Det sagda innebär att riksdagen bör bifalla andrahandsyrkandet i motionen 2706 och avslå propositionen. Det innebär i sin tur att resterande motionsyrkanden blir inaktuella.

När det gäller det fortsatta utredningsarbetet bör bl. a. följande frågor belysas.

Samarbetet mellan institutet samt AMS och andra centrala organ och organisationer i Stockholmsområdet

Utredningen bör klara ut vilka konkreta arbetsuppgifter som gör det önskvärt eller ibland nödvändigt med direkta personliga kontakter med företrädare för vederbörande organ i Stockholm. Vidare bör undersökas om det är möjligt att ordna dessa kontakter på annat sätt t. ex. genom telefonsammanträden och liknande.

Utredning om alternativa orter

Utredningen bör belysa vilka orter som är möjliga vid en lokalisering utanför Stockholm. En viktig faktor härvidlag är kommunikationerna. Man bör utreda möjligheterna att från den aktuella orten nå Stockholmsområdet och de orter som har arbetsmarknadsinstitut. En annan faktor är arbetsmark-

naden på den aktuella orten i fråga om det slags experter som institutet kommer att efterfråga. Därvid har det självfallet betydelse om det finns institutioner på eller i närheten av den aktuella orten med samma slag av anställda som skall finnas på institutet.

Merkostnader m. m. vid förläggning utanför Stockholmsområdet

Utskottet är medvetet om att vissa merkostnader kan uppstå vid förläggning utanför Stockholmsområdet. Det kan gälla både behov av mer personal och medel för resor och annan kontaktverksamhet. Det är angeläget att få belyst hur stora dessa kostnader blir för olika alternativ.

Hemställan

Utskottet hemställer
att riksdagen

1. med anledning av motionen 1978/79:2706, yrkandet 2, avslår propositionen 1978/79:216,
2. med anledning av motionerna 1978/79:2666, 1978/79:2685, 1978/79:2686, 1978/79:2706, yrkandet 1, 1978/79:2707 och 1978/79:2708 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om fortsatt utredning av frågan om förläggning av institutet för metodutveckling, forskning och personalutbildning inom den yrkesinriktade rehabiliteringen.

Stockholm den 31 maj 1979

På arbetsmarknadsutskottets vägnar
ELVER JONSSON

Närvarande: Elver Jonsson (fp), Bengt Fagerlund (s), Jan-Ivan Nilsson (c), Alf Wennerfors (m), Birger Nilsson (s), Gördis Hörnlund (s), Erik Johansson i Simrishamn (s), Arne Fransson (c), Bernt Nilsson (s), tredje vice talmannen Karl Erik Eriksson (fp), Pär Granstedt (c), Frida Berglund (s), Sten Svensson (m), Arne Nygren (s) och Rune Johnsson i Mölndal (c).

